

INTEGRACJA OŚRODKA WROCŁAWSKIEGO Z KRAJOWYM ŚRODOWISKIEM INŻYNIERII ROLNICZEJ

Rudolf Michałek - czł. rzecz. PAN

Katedra Inżynierii Rolniczej i Informatyki, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

Streszczenie. Praca przedstawia osiągnięcia i pozycję Ośrodka wrocławskiego w krajowym środowisku inżynierii rolniczej. W 2007 r. Ośrodek ten obchodził 40-lecie realizacji kierunku studiów o aktualnej nazwie „Technika rolnicza i leśna”. W związku z powyższym organizatorzy postanowili uczcić swój jubileusz organizacją konferencji międzynarodowej, w trakcie której przedstawiono zarówno osiągnięcia badawcze i dydaktyczne własne jak i krajowego środowiska inżynierii rolniczej.

Słowa kluczowe: inżynieria rolnicza, badania, kształcenie, upowszechnienie

Wprowadzenie

Krajowe środowisko inżynierii rolniczej czciło w 2007 r. potrójny jubileusz. Ośrodki krakowski i warszawski obchodziły 30-lecie działalności samodzielnej wydziałów o różnej nazwie ale bardzo zbliżonym profilu naukowo – dydaktycznym. Natomiast Ośrodek wrocławski świętował 40-lecie działalności dydaktycznej przez prowadzenie kierunku studiów „Technika rolnicza i leśna. Pod tym względem Jubilat wrocławski wyprzedza poprzednio wymienione o 5 lat w samodzielnym prowadzeniu własnego kierunku studiów. Obrął także własną drogę rozwojową zasadniczo odmienną w porównaniu z wcześniej wymienionymi. Od samego początku zainicjowania kierunku studiów z mechanizacji rolnictwa prowadzono je na bazie Instytutu Mechanizacji Rolnictwa, będącej 40-ci lat temu Oddziałem na Wydziale Rolniczym. W historii 40-lecia zmieniła się nazwa kierunku studiów jak i Instytutu, natomiast pozostała stara struktura, w której zarówno kierunek jak i Instytut wchodzi w strukturę Wydziału Rolniczego.

Szczegółowo rys historyczny rozwoju tego Ośrodka przedstawiono w innych opracowaniach [Szlachta 2002, 2007]. Celem niniejszego opracowania jest ukazanie pozycji Ośrodka wrocławskiego na tle krajowego środowiska naukowego inżynierii rolniczej oraz stopnia integracji z tym środowiskiem. Porównanie będzie jednak utrudnione, gdyż Instytut Inżynierii Rolniczej wchodzi w strukturę Wydziału Rolniczego i niektóre oceny dotyczą całego wydziału.

Ocena wybranych wskaźników w krajowym środowisku inżynierii rolniczej

W tabeli 1 przedstawiono całe krajowe środowisko naukowe inżynierii rolniczej z podziałem na ośrodki tzw. rolnicze, do których ze względów historycznych zaliczono także Wydział Nauk Technicznych UW-M w Olsztynie.

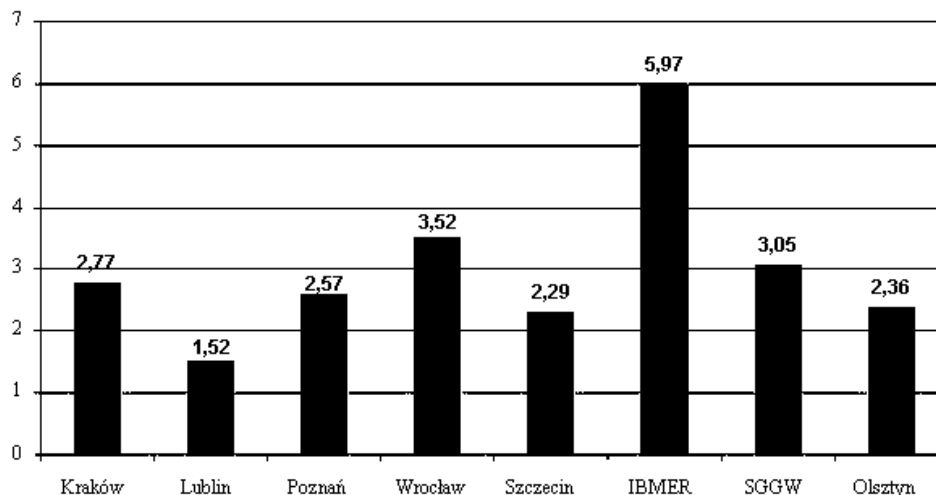
Tabela 1. Krajowe środowisko inżynierii rolniczej – instytucjonalnie
Table 1. Agricultural engineering circle – as an institution

Lp.	Uczelnia	Wydział	Instytut
1	Akademia Rolnicza w Krakowie	Agroinżynierii	X
2	Akademia Rolnicza w Lublinie	Inżynierii Produkcji	X
3	SGGW w Warszawie	Inżynierii Produkcji	X
4	Uniwersytet W-M	Nauk Technicznych	X
5	Akademia Rolnicza w Poznaniu	Rolniczy	Inżynierii Rolniczej
6	Akademia Rolnicza w Szczecinie	Kształowania Środowiska i Rolnictwa Rolniczy	Inżynierii Rolniczej Inżynierii Rolniczej
7	<u>Uniwersytet Przyrodniczy w Wrocławiu</u>		
8	IBMER Warszawa		
Inne:			
9	Politechnika Koszalińska	Mechaniczny	Zakład Inżynierii Rolniczej
10	Politechnika Lubelska	Mechaniczny	Katedra Inżynierii Procesowej, Spożywczej i Ekotechniki
11	Politechnika Opolska	Mechaniczny	Katedra Techniki Rolniczej i Leśnej
12	Politechnika Warszawska Oddział w Płocku	Budownictwa, Mechaniki i Petrochemii	Zakład Inżynierii Systemów

W pozycjach od 9 do 12 umieszczono ośrodki politechniczne, które ze względów na działalność naukową bądź dydaktyczną wliczane są od kilku lat do naszego środowiska. W przypadku Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu rolę wiodącą stanowi Instytut Inżynierii Rolniczej Wydziału Rolniczego. W dalszych jednak analizach i porównaniach środowisko zostanie zawężone wyłącznie do rolniczego z pominięciem politechnicznego.

Jednym z podstawowych mierników oceny poziomu naukowego poszczególnych ośrodków w krajowym środowisku inżynierii rolniczej jest aktywność publikacyjna wyrażająca się liczbą publikacji naukowych w przeliczeniu na 1 pracownika. Dane z tego zakresu przedstawia diagram na rys 1.

Do jego prezentacji wykorzystano inne materiały [Michałek, Kowalski 2007]. Równocześnie przeprowadzono tam szczegółową analizę publikacji pod względem merytorycznym, wskazując, że porównanie osiągnięć naukowych poprzez liczebne zestawienie publikacji jest sposobem bardzo uproszczonym. Tym niemniej wyrażona na rys. 1 aktywność publikacyjna przedstawia wartości średnie za okres 6-ciu lat, tj. od roku 2000 do 2005, co w pewnym sensie podnosi ocenę porównawczą. Na tle wszystkich 8-miu porównywanych jednostek, Ośrodek wrocławski zajmuje po IBMER drugie miejsce, ze wskaźnikiem 3,52 publikacji rocznie na 1 pracownika. Wskaźnik ten jest o tyle istotny, gdyż w dalszej analizie będzie rzutował na następne: a więc rozwój kadry, uprawnienia do przeprowadzania przewodów naukowych i w końcu na kategoryzację.

Rys. 1. Średnia liczba publikacji na 1 zatrudnionego ze stopniem doktora i wyżej
 Fig. 1. Average number of publications per employee with at least a Doctor Degree

Istotnym miernikiem w ocenie poziomu naukowego poszczególnych ośrodków jest rozwój kadr naukowych. Dane z tego zakresu za okres 2000–2005 przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Rozwój kadry naukowej w latach 2000-2005
 Table 2. Development of the scientific staff in the years 2000-2005

Lp.	Ośrodek	Profesorowie				Doktorzy habilitowani			
		2000 r.		2005 r.		2000 r.		2005 r.	
		NR	NT	NR	NT	NR	NT	NR	NT
1	Kraków	10	-	13	-	11	-	11	-
2	Lublin	19	-	22	-	14	-	12	2
3	Poznań	2	-	5	-	7	-	6	-
4	Wrocław	3	-	6	-	6	-	4	-
5	Szczecin	5	1	4	-	4	1	7	2
6	SGGW	6	-	7	-	8	-	10	-
7	Olsztyn	4	8	7	9	4	5	2	12
8	IBMER	8	-	8	-	6	-	6	-
RAZEM		57	9	62	9	60	6	58	16

Przedstawione liczby dotyczą wyłącznie tzw. samodzielnej kadry a więc profesorów i doktorów habilitowanych z podziałem na dziedziny nauk: rolniczych i technicznych. Jak widać z tabeli w okresie 5-ciu lat stan profesorów zwiększył się z 57 do 62 w naukach rolniczych. Poza tym w Ośrodku olsztyńskim zatrudnionych było 8 profesorów nauk technicznych i w okresie ocenianym zwiększył się do 9-ciu. Największą dynamiką charaktery-

zuje się Ośrodek wrocławski, który w tym czasie powiększył kadre profesorską z 3 do 6. Gorsza sytuacja panuje w rozwoju doktorów habilitowanych, gdzie stan uległ pomniejszeniu z 60 do 58 i aktualna liczba jest mniejsza od profesorów. I tym razem dominują przedstawiciele nauk rolniczych, z wyjątkiem Olsztyna, gdzie liczba dr. hab. w naukach technicznych znacznie wzrosła z 5 do 12. Ośrodek wrocławski zatrudnia tylko przedstawicieli nauk rolniczych i w ocenianym okresie nastąpił tam spadek z 6 do 4.

Konsekwencją rozwoju samodzielnej kadry naukowej są uprawnienia do nadawania stopni naukowych. Dane z tego zakresu za okres 2000–2005 przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Uprawnienia do nadawania stopni
Table 3. Rights to grant the degrees

Lp.	Ośrodek	Doktora		Doktora habilitowanego	
		2000	2005	2000	2005
1	Wydział Agrotechnologii AR Kraków	TAK	TAK	TAK	TAK
2	Wydział Inżynierii Produkcji AR Lublin	TAK	TAK	TAK	TAK
3	Wydział Inżynierii Produkcji SGGW Warszawa	TAK	TAK	NIE	TAK
4	Wydział Rolniczy AR Poznań	NIE	TAK	NIE	NIE
5	Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa AR Szczecin	NIE	TAK	NIE	NIE
6	Wydział Rolniczy UP Wrocław	TAK	TAK	TAK	TAK
7	Wydział Nauk Technicznych UWM Olsztyn	TAK	TAK	NIE	NIE
8	IBMER Warszawa	TAK	TAK	TAK	TAK
RAZEM		6	8	4	5

W ocenianym okresie czasu liczba uprawnień doktorskich zwiększyła się z 6 do 8, co oznacza, że aktualnie wszystkie ośrodki posiadają takie uprawnienia w dziedzinie nauk rolniczych. Poprawa nastąpiła także w zakresie uprawnień habilitacyjnych. W roku 2000 tylko 4 ośrodki posiadały takie uprawnienia, zaś w roku 2005 i obecnie ich liczba wzrosła do 5-ciu.

Ośrodek wrocławski w ramach Wydziału Rolniczego posiada uprawnienia zarówno doktorskie jak i habilitacyjne w dyscyplinie inżynieria rolnicza, te ostatnie począwszy od roku 1993 [Szlachta 2002]. Miernikiem kompleksowym oceny poziomu naukowego poszczególnych ośrodków w naszym środowisku jest parametryczna ocena stosowana przez Ministerstwo dla określenia kategoryzacji. Oceny poprzednią oraz aktualną przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Kategoria Wydziałów (wg oceny parametrycznej)
 Table 4. Department Category (according to the parametric evaluation)

Lp.	Ośrodek	2000 r.	Aktualna 2006
1	Wydział Agrotechnologii AR Kraków	3	1
2	Wydział Inżynierii Produkcji AR Lublin	3	3
3	Wydział Inżynierii Produkcji SGGW Warszawa	3	2
4	Wydział Rolniczy AR Poznań	2	2
5	Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa AR Szczecin	3	2
6	Wydział Rolniczy UP Wrocław	2	1
7	Wydział Nauk Technicznych UWM Olsztyn	3	4
8	IBMER Warszawa	2	2

Analiza jej wyników daje podstawę do optymistycznej oceny zachodzących przemian. Większość ośrodków poprawiło swoją ocenę, a tylko Ośrodek olsztyński uzyskał gorszą kategorię z 3-ciej na 4-tą. Najwyższe oceny tzn. pierwszą kategorię uzyskały ośrodki: krakowski i wrocławski.

Podsumowanie

Podsumowując przeprowadzoną analizę porównawczą wszystkich krajowych ośrodków inżynierii rolniczej trzeba obiektywnie stwierdzić, iż obrana przez Ośrodek wrocławski droga rozwojowa okazała się korzystnym rozwiązaniem. Wszystkie porównywane wskaźniki stawiają ten Ośrodek na pozycji czołowej w całym krajowym środowisku. Przede wszystkim nigdy nie nastąpił tam okres „zapaści”, który przeżywały ośrodki, które obrały drogę samodzielną po wyłączeniu się z wydziałów rolniczych. Ośrodek wrocławski rozwijający się na bazie Wydziału Rolniczego zachował ciągłość uprawnień do nadawania stopni naukowych, początkowo w zakresie agronomii a po osiągnięciu niezbędnego minimum kadrowego w dyscyplinie inżynieria rolnicza. Począwszy od roku 1993 posiada pełne uprawnienia akademickie i przeprowadza przewody nie tylko dla własnej kadry lecz także dla osób z innych ośrodków nie posiadających takich uprawnień. Można więc stwierdzić, że Ośrodek wrocławski stanowi mocne ogniwo w krajowym środowisku inżynierii rolniczej i jest z nim silnie zintegrowany. Wyraża się to także w aktywności w organizowaniu konferencji i sympozjów o charakterze krajowym i międzynarodowym. Jego przedstawiciele od kilku lat kadencji są członkami Komitetu Techniki Rolniczej PAN, a prof. dr hab. Józef Szlachta v-przewodniczącym tego Komitetu i członkiem Rady programowej jego wydawnictw. Jest także v-prezesem Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej. Ośrodek ten w roku 2007 obchodzi jubileusz 40-lecia prowadzenia kierunku studiów „Technika rolnicza i leśna”. Z tej okazji kierownictwu Instytutu oraz całemu Zespołowi dziękujemy za dotychczasowy wkład w rozwój polskiej inżynierii rolniczej i życzymy dalszego pomyślnego rozwoju.

Bibliografia

- Michałek R., Kowalski J.** 2002. Od maszynoznawstwa do inżynierii rolniczej, Wydawnictwo PTIR. Kraków. s. 285.
- Szlachta J.** 2002. Od maszynoznawstwa do inżynierii Rolniczej w Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Wydawnictwo Mar Mar Wrocław s. 109.
- Szlachta J.** 2004. Ocena dokonań w dyscyplinie „Technika Rolnicza” w latach 1994–2003 (praca złożona do druku w Postęпах Nauk Rolniczych).
- Michałek R., Kowalski J.** 2007. Od techniki rolniczej do Agroiżynierii. Wydawnictwo PTIR. Kraków. s. 214.
- Szlachta J.** 2007. Dokonania Instytutu Inżynierii Rolniczej Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu w okresie 10-lecia 1998–2007. s. 15-21.

INTEGRATION OF THE WROCLAW CENTRE WITH THE NATIONAL AGRICULTURAL ENGINEERING CIRCLE

Abstract. The paper presents the achievements of the Wrocław Centre and its position in the national agricultural engineering circle. In 2007 the Centre celebrated the 40th anniversary of the realization of the line of studies currently called “Agricultural and Forestry Engineering”. In this connection the organizers decided to celebrate this jubilee with an international conference during which scientific and didactic achievements of the Center and those of the national agricultural engineering circle were presented.

Key words: agricultural engineering, research, education, popularization

Adres do korespondencji:

Rudolf Michałek; e-mail: rmichalek@ar.krakow.pl
Katedra Inżynierii Rolniczej i Informatyki
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
ul. Balicka 116B
30-149 Kraków